

י"ט טבת תשע"ד
22 דצמבר 2013
סימוכין: 00517

-חוזר מינהל מס' 31/13-

הנדון: נוהל העסקת עובדים זרים בענף החקלאות לשנת 2014

1. כללי:

1.1 נוהל זה שנקבע על ידי הממונה כהגדרתו בסעיף 1 לחוק עובדים זרים (להלן: הממונה). קיום הוראות הנוהל מהווה תנאי לתוקף ההיתרים להעסקת עובדים זרים בענף החקלאות הניתנים לחקלאים מכוח סעיף 1ג' לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 (להלן: ההיתרים). הפרת אחת או יותר מהוראות הנוהל תהווה הפרה של תנאי ההיתר, העלולה להביא להטלת קנס מינהלי או הגשת כתב אישום בגין הפרות סעיף 2 (א) חוק עובדים זרים ו/או לשלילת לביטול/הגבלה/סיוג ההיתרים שניתנו לחקלאי להעסיק עובדים זרים. יובהר כי הוראות הנוהל באות להוסיף על חובות החקלאי לפי כל דין, ובכלל זה לפי הסכמים קיבוציים וצווי הרחבה רלוונטיים, תוך שימת דגש על חלק מחובותיו כלפי העובדים הזרים וכלפי הרשויות, אך אין בהוראות נוהל זה כדי לגרוע מכל חובה של החקלאי לפי כל דין, הסכם קיבוצי או צו הרחבה

2. חישוב ההקצאה:

- 2.1 בסיס הנתונים לצורך חישוב ההקצאה של ההיתרים להעסקת עובדים זרים מסתמך על נתונים ומסמכים שהוגשו על ידי החקלאי למשרד החקלאות ופיתוח הכפר, באישור הממונה, במסגרת מפקד להעסקת עובדים זרים שנערך בשנת 2011 (להלן: חוברת המפקד), כפי שתוקנו וטוייבו בעקבות מידע שהגיע לרשויות במהלך התקופה וכן בעקבות בקשות שהתקבלו בעקבות יישום ההלכה שנקבעה בעת"מ 55073/11/11 דן אביבי ואח' נ משרד החקלאות ואח'.
- 2.2 על בסיס מידע זה, בהתאם לכללים שנקבעו לצורך כך, ובכפוף למכסות העובדים הזרים המרביות כפי שנקבעו לכל תקופה רלוונטית ולהנחיות אחרות שנקבעו בהחלטות ממשלה רלוונטיות, הקצאת היתרים לכל חקלאי נקבעה על בסיס כללים רוחביים שהומלצו על ידי משרד החקלאות ואושרו על ידי הממונה.
- 2.3 יובהר כי אין בקבלה או אישור חוברת המפקד על ידי פקידי הרשויות המוסמכות, או בהקצאת התרים על סמך הנתונים עליהם הצהיר החקלאי בחוברת המפקד, משום אישור או הסכמה לגבי השטחים, הגידולים או נתונים אחרים המופיעים בחוברת.

2.4 במקרה שיחול שינוי בפרטים שהחקלאי מסר למשרד החקלאות בקשר לגידולים או לשטחים שהוא מעבד או לכל פרט מהותי אחר בחוברת המפקד, עליו להודיע על כך בכתב למחוז משרד החקלאות אליו הוא שייך תוך 7 ימים מיום השינוי. ההודעה תוגש על גבי טופס שינוי שטחים המצוי באתר האינטרנט של משרד החקלאות בכתובת www.moag.gov.il.

2.5 לאחר בחינת פרטי השינוי, ובאישור הממונה, המשרד יוציא הנחיות לחקלאי בכתב. במקרה של הגדלת שטחים או הוספת גידולים לא יחול שינוי בהקצאה המירבית של החקלאי, ורק לאחר שהבקשה תיבדק על ידי הרשויות, החקלאי יקבל אישור הממונה על כך בכתב, ובכפוף לתנאי האישור, יהיה החקלאי רשאי להעסיק את עובדיו הזרים בשטחים נוספים או לגבי גידולים שונים מאלו שהופיעו בחוברת המפקד המקורי שהגיש.

2.6 לגבי קבלנים המורשים לבצע חיסונים לענף הלול בלבד – תוקף ההיתרים להעסקת עובדים זרים מותנה בתנאים נוספים כלהלן:

- א. חל איסור לאפשר חיסון עופות בניגוד לקבוע בתקנות הרופאים הוטרינריים (כשירות לעיסוק ברפואה וטרינרית בידי מי שאינו רופא וטרינר – חיסון עופות) התשנ"ד – 1994.
- ב. במקרה של התפרצות מגיפות בענף הלול, על קבלנים אלו לפעול בהתאם להנחיות וסדר העדיפות שיקבע על ידי השירותים הוטרינריים. יודגש כי חקלאי שיפעל בניגוד לאמור בסעיף זה יהיה צפוי לביטול ההיתרים להעסיק עובדים זרים שברשותו.

3. מימוש ההיתר:

3.1 על חקלאי שפורסמה על שמו המלצת הקצאה מירבית של עובדים זרים, המבקש לקבל היתר ולהעסיק עובדים זרים בשנת ההיתר, לשלם אגרות כדין ולבצע איזון תיקים לצורך הארכת האשרה ורישיון העבודה של העובדים הזרים שהוא מבקש להעסיק במועדים שנקבעו לכך ואשר יפורסמו על ידי הרשות באתר האינטרנט www.piba.gov.il (להלן: אתר האינטרנט) לגבי אותה שנה. ללא הארכת האשרות ורישיונות העבודה של עובדיו, לא ניתן להעסיק את העובדים הזרים והעסקת העובדים הזרים ללא אשרות בתוקף הינה בניגוד לדין.

4. תנאים כללים לתוקף ההיתר:

- 4.1 על החקלאי להעסיק את העובדים הזרים שניתן לו היתר להעסיקם אך ורק בעבודה בחקלאות במסגרת השטחים/הגידולים שדווחו למשרד החקלאות בחוברת המפקד.
- 4.2 העסקת העובדים הזרים בעבודה שאינה עבודה חקלאית ו/או בשטחים שלא דווחו בחוברת המפקד תהווה הפרה של תנאי ההיתר ועלולה להביא להטלת קנס מינהלי או הגשת כתב אישום

בגין הפרה של סעיף 2(א) לחוק עובדים זרים, ו/או לשלילת/הגבלת/התניית ההיתרים שניתנו לחקלאי להעסיק עובדים זרים. יודגש כי, בין היתר, העבודות להלן אינן באות בגדר עבודה בחקלאות ולכן חל איסור להעסיק עובדים זרים בעבודות אלו: עבודות גינון, עבודה בחנות, אף אם מוכרים בה תוצרת חקלאית, עבודות ניקיון או משק בית, ועבודה בבית אריזה שאינו ממוקם בנחלת החקלאי.

4.3 על החקלאי לשתף פעולה עם מפקחי מינהל האכיפה של רשות האוכלוסין וההגירה (להלן: הרשות) ושל משרד הכלכלה, לאפשר להם להיכנס למשק ולמגורי העובדים הזרים לביצוע ביקורות ולהמציא להם כל מסמך בקשר להעסקת העובדים שיידרש על ידם לצורך הפעלת סמכויותיהם על פי דין.

4.4 על החקלאי להעסיק את העובדים הזרים באופן ישיר, וחל איסור על העסקתם באמצעות קבלן כוח אדם.

4.5 משפט העבודה המגן החל על עובד ישראלי, ובכלל זה הוראות ההסכמים הקיבוציים וצווי ההרחבה הרלוונטיים, חל גם על העסקתו של עובד זר ומחובתו של החקלאי להעסיק את העובד הזר בהתאם למשפט העבודה כאמור, זאת בנוסף להוראות חוק עובדים זרים, התשנ"א - 1991.

4.6 יודגש כי הפרה מהותית של זכויות העובד הזר, ובכלל זה עיכוב דרכונו של העובד שלא כדין, הלנת שכרו, אי תשלום שכר כדין בגין עבודה בשעות נוספות, אי מתן יום מנוחה שבועי וכו', מהווה הפרה של תנאי ההיתר ותביא לביטולו.

4.7 כן יודגש כי עובד זר בעל אשרה ורישיון עבודה בתוקף לענף החקלאות רשאי לעבור בין מעסיקים שהם בעלי היתרים פנויים להעסקת עובדים זרים בענף החקלאות, בכפוף לרישום המעבר בהתאם לנוהלי הרשויות, וחל איסור על מעביד למנוע מעובד זר לבצע מעבר כאמור.

4.8 העסקת עובד זר במשרה חלקית לא תותר ולא יינתן היתר בגין בקשה כאמור. כמו כן, על החקלאי לשלם לכל עובד המועסק על ידו באותו חודש, עד ליום ה-9 לחודש שלאחריו, שכר בעד עבודה במשרה מלאה לפחות בעבור החודש הקודם, כל עוד העובד היה מוכן לעבודה.

4.9 על החקלאי להעביר את שכר העובד הזר, מידי חודש, לחשבון בנק שנפתח על שמו של העובד הזר בישראל, בו אין לחקלאי או למתווך כוח אדם או מי מטעמם או לכל צד ג' אחר (מלבד קרוב משפחה מדרגה ראשונה של העובד) הרשאה או יפויי כח כלשהם. במידה ואין לעובד חשבון בנק בישראל, החקלאי יסייע לעובד לפתוח חשבון כאמור בבנק שיבחר. יובהר כי כל תשלום מהחקלאי לעובד ישולם אך ורק לחשבון הבנק של העובד ואף יציין זאת החקלאי בחוזה העסקה עליו חתם העובד. עם זאת, החקלאי יהא רשאי לתת לעובד, לפי בקשת העובד ולאחר הסכמתו וחתימתו בכתב, מקדמה במזומן ובלבד שלא תעלה על סך של 15% משכר העבודה הכולל. על החקלאי

לשמור בידיו את המסמכים המתעדים את הפקדות השכר לחשבון האמור וכן אישורי העובד בגין קבלת המקדמות, לצורך הצגתם בפני עובדי יחידות הפיקוח והאכיפה של הרשויות המוסמכות.

4.10 על החקלאי המבקש לנייד את העובדים הזרים, לעשות זאת רק בהתאם להוראות חוזר מנהל מינהל מספר 6/12 מיום 16.2.2012 "נוהל ניוד עובדים זרים בענף החקלאות" המופיע באתר האינטרנט של הרשות www.piba.gov.il, או נוסח מתוקן של הנוהל האמור כפי שיפורסם באתר האינטרנט. בין היתר, אין לנייד עובד זר ללא קבלת הסכמתו מראש של העובד למעבר ומבלי למסור לידי העתק של אישור הניוד שהתקבל מהרשות.

4.11 חקלאים שלא הסדירו תשלום קנס חלוט שהוטל עליהם בגין עבירה על חוק עובדים זרים או על חוק שכר מינימום, בקשר עם העסקת עובדים זרים, שהתבצעה החל מיום 1.1.06 ואילך, לא יהיו רשאים להעסיק עובדים זרים.

5. הבאתם מחו"ל של עובדים זרים לחקלאות:

- 5.1 היתרים להעסקת עובדים זרים בענף החקלאות ניתנו לצורך העסקת עובדים זרים הנמצאים בישראל. לא תאושר כניסה לישראל של עובדים זרים חדשים מחו"ל אלא כאמור בחוזר מנהל מינהל מספר 46/11 "נוהל קליטת עובד זר חילופי בענף החקלאות" המופיע באתר האינטרנט, ובין היתר, לאחר סיום איזון תיקים לפי הקצאה חדשה לשנת ההיתר הרלוונטי.
- 5.2 לעניין זה יצוין כי ככל שהופחתה מכסת העובדים הזרים שנקבעה על ידי הממשלה לשנת היתר לעומת השנה הקודמת, יתכן ויצומצם גם הצורך להביא עובדים זרים חדשים מחו"ל, וכל בקשה להבאת עובדים זרים מחו"ל תיבדק מול סה"כ מספר העובדים הזרים לחקלאות הנמצאים בישראל במועדים שיקבעו על ידי הרשות.
- 5.3 נהלי הזמנת העובדים הזרים על ידי חקלאים זכאים, באמצעות לשכות פרטיות מורשות לענף החקלאות, יהיו בהתאם לנהלים ולהוראות הביצוע של הסדר שיתוף הפעולה בין תאילנד לישראל (להלן: הסדר TIC) שפורסמו באתר האינטרנט, כפי שיעודכנו מעת לעת.
- 5.4 נהלים אלו נועדו לקבוע הסדרים מפורחים של גיוס עובדים זרים לחקלאות ולמנוע גביית עמלות שלא כדין מהעובדים. לעניין זה יש לעיין באתר האינטרנט בסעיף 3.6 לנוהל מספר 9.1.2001 "נוהל לשכות פרטיות לתיווך עובדים זרים בענף החקלאות לשנת 2013-14" ונספחי "נוהל TIC" המצורפים לנוהל האמור.
- 5.5 ההיתרים ניתנים בכפוף לקיום נהלי הסדר TIC הנ"ל על ידי החקלאי, ולחתימת החקלאי על הסכם העסקה בנוסח סטנדרטי עם העובד הזר וכן מילוי אחר תנאי ההסכם.

5.6 למען הסר ספק וכפי שפורט בהחלטות ממשלה רלוונטיות, יובהר בזאת כי אין בקביעת המכסות המרביות לעובדים חקלאות זרים או בקבלת בקשה או פרסום הקצאה מומלצת או במתן היתר להעסקת עובדים זרים בחקלאות בכדי לחייב את הרשויות להתרת הבאתם או שהייתם בפועל בישראל של מספר עובדים זרים בענף החקלאות לפי המכסה המירבית שנקבעה באותו מועד או בהתאם למספר העובדים הזרים בהיתר או בהקצאה המומלצת ואי מילוי מלוא המכסות הקבועות בהחלטה הנובע בין היתר, מחמת אילוצים או שיקולים הקשורים במילוי נהלי הרשויות וחוקי המדינה בקשר להבאתם והזמנתם של עובדים מחו"ל או בשל בדיקות ותנאים מקדמיים נדרשים וכן בשל הצורך לקבוע וליישם הסדרים והסכמים בלטרליים עם מדינות המוצא של העובדים, כהפרה של התחייבות כלשהי מטעם הרשויות.

6. הוראות כלליות:

6.1 הרשות ומשרד החקלאות מפרסמים מעת לעת עדכונים, הוראות, הנחיות ודברי הסבר באתר האינטרנט של משרד הפנים בכתובת www.piba.gov.il ובאתר האינטרנט של משרד החקלאות www.moag.gov.il וחובה לעיין באתרים לצורך קבלת מידע שוטף בעניין העסקת עובדים זרים בענף החקלאות.

6.2 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 579 (חכ/5) מיום 17.7.2013 שכותרתה "הקצאת מכסת עובדים זרים לחקלאים מפוני גוש קטיף" תיועד מכסה מיוחדת של התרים להעסקת עובדים זרים לחקלאים מפוני גוש קטיף לשנים 2014-2017 מתוך המכסה כללית של העובדים הזרים לחקלאות כפי שתקבע לאותה שנה, אשר לא תעלה על 70 היתרים בשנה. תוספת הקצאת ההיתרים כאמור תתבצע בהתאם ל"נוהל הקצאת היתרים למפוני גוש קטיף לשנת 2014" המפורסם באתר האינטרנט של הרשות.

בכבוד רב,

יואל ליפובצקי

סגן ראש מינהל שירות
למעסיקים ולעובדים זרים

העתק:

מר אמנון בן עמי, מנכ"ל
מר יוסי ישי, מנכ"ל משרד החקלאות
עו"ד דניאל סלומון, היועמ"ש

עו"ד שושנה שטראוס, סגנית בכירה ליועמ"ש
מר יוסי אדלשטיין, ראש מינהל האכיפה
מר אבי לקח, מנהל אגף בכיר לשכות מנ"א
מר עמוס ארבל, מנהל אגף מרשם ומעמד
ד"ר תניב רופא, משרד החקלאות
מר משה נקש, מנהל אגף היתרים
מר אבנר פרס, מנהל אגף פלשתינאים
עו"ד יפעת חן, מנהלת אגף תאגידים ולשכות
גב' רינה קונפורטי, יחידת יה"ב
גב' מיטל כהן שבתאי, אגף היתרים
תפוצה פנימית